COOPTAREA ELITEI LOCALE ÎN BASARABIA: EXPLORAREA STRATEGIILOR IMPERIALE ÎN PERIOADA 1812–1828

Sergiu BOȚOLIN
ponomdoctorand
Universitatea de Stat din Moldova
ORCID : 0000-0003-4016-4133

CZU: 94:316.344.42(478)"1812/1828"
DOI: https://doi.org/10.59295/lrr2023.20

Summary:

The co-optation of the local elite in Bessarabia: exploring imperial strategies in the period 1812-1828

This study presents a comprehensive analysis of strategies aimed at co-opting the local elite, deemed a fundamental component in the governance of the Bessarabia post-1812. It seeks to reinforce and enhance the policy of integrating Bessarabia into the political, economic, and social frameworks of the Russian Empire. A central focal point of this discourse is the imperial system of noble privileges, which was extended to include the Bessarabian elite and had a substantial impact on regional dynamics. The study delves into how these privileges were employed to attract local elites and secure their support and allegiance. Furthermore, it explores facets concerning the integration of the elite into the service of the Russian Empire and the formalization of this alliance.

Keywords: *Russian Empire, Bessarabia, nobility, local elites, privileges.*

Studiul își propune să analizeze strategiile utilizate de autoritățile imperiale ruse în vederea cooptării elitei locale, privindu-le ca elemente fundamentale în politica de integrare a Basarabiei în structurile politice, economice și sociale ale Imperiului Rus. Înțelegerea modului în care elita basarabeană a fost configurată și apoi intrumentalizată, dar în același timp și felul în care aceasta a reacționat la contextul extrem de volatil al Basarabiei primei treimi de secol XIX, ne oferă o perspectivă mai clară asupra evoluției societății basarabene și a dinamicii regimului de dominație rusă în această perioadă.

Este important de subliniat că elita basarabeană[1] reprezenta o creație al unui context inedit, și anume al Basarabiei în cadrul Imperiului Rus, terito-

[1] Considerăm că este adecvat să folosim și termenul de nobil sau dvorean când facem referire la elita basarabeană în intervalul de timp 1812-1818, deoarece este un termen generic utilizat de către contemporanii acelei perioade. Desigur, în mod oficial, statutul nobilului basarabean a fost legitimat abia în anul 1818, odată cu adoptarea Regulamentului organizării administrative a regiunii Basarabia. Cu toate acestea, termenul dvorean, adică nobil, era deja în uz și folosit în corespondența oficială după 1812. Prin urmare, Regulamentul din 1818 a confirmat existența unei stări nobiliare în Basarabia la acea dată, mai degrabă decât să dispună crearea acesteia.

riu cu o organizare administrativă distinctă fără precedent pentru interfluviul Pruto-nistrean până la anexarea sa din 1812. Cu alte cuvinte, elita basarabeană constituia un subiect social în plin proces de construcţie, caracterizat printr-o lipsă de omogenitate şi definire clară, şi poate din această perspectivă, acţiunile acesteia în prima perioadă de după anexare pot părea uneori fortuite, lipsite de coordonare, urmând un traseu oportunist de realizare a intereselor personale.

Problematica raporturilor cu elitele locale devenea inevitabilă şi se acutiza pentru autorităţile ruse pe măsura extinderii teritoriale a statului său. Imperativul stabilirii acestor raporturi nu a fost dictat de intenţii altruiste, chiar dacă în unele regiuni, precum Basarabia, s-a apelat frecvent la un discurs civilizaţional pregnant. Acest tip de discurs, construit abil, inducea iluzia unei şanse de modernizare prin contactul cu o civilizaţie pretins superioară, în acest caz, cea rusă. În paralel, aceeaşi retorică civilizaţională servea ca justificare pentru politica expansionistă, subliniind şi un misionarism orientat către salvarea fraţilor de credinţă. Or, starea de delăsare a acestor teritorii cât şi practicile flagelate întâlnite aici erau adesea explicate prin repercursiunile dominaţiei otomane în zonă. Tot, prin acest tip de discurs, se încerca nu doar evidenţierea, ci şi detalierea dificultăţilor întâmpinate în procesul implementării schimbărilor pozitive în teritoriile recent anexate. Se argumenta că diferenţele culturale, în sens de decalaje, constituie adevăratele obstacole în calea progresului. Se evidenţia, într-un mod grotesc, reticenţa populaţiei autohtone, văzută aproape ca având o opacitate culturală, în faţa asimilării influxului de modernizare propulsat de cultura rusă.

În exploatarea clivajului civilizaţional în favoarea Centrului, figura nobilului basarabean constituia un element central, deseori perceput ca fiind incapabil să joace un rol constructiv, dat fiind că, conform perspectivelor contemporane, aceştia „până nu demult au stat pe cea mai joasă treaptă a ierarhiei sclavagiste", deoarece înainte de anexare au fost slugile „moldovenilor" (ale boierimii), care au fost supuşii grecilor, care la rândul lor erau sclavii turcilor[2]. Dar, provocând dezaprobarea ruşilor, practicile culturale ale elitei locale serveau în acelaşi timp un spaţiu pentru afirmarea supremaţiei civilizaţionale a elitelor imperiale[3]. Scena balului de la Chişinău organizat cu ocazia vizitei lui Alexandru I din 1818, şi în care elitele locale, îmbrăcate în haine orientale, dansând plictisitoarea mititică, ce l-a făcut pe împărat să părăsească precipitat evenimentul monden, parcă avea menirea să descrie dimensiunea titanică a sarcinii misionare a imperiului în regiune[4].

---

[2] Ф. Вигель. Замечания на нынешнее состояние Бессарабии, приложение к шестой части Записок Ф.Ф. Вигеля. Москва: Русский Архив, 1892, с. 10.

[3] А. Кушко, В. Таки. (при участии О. Грома). *Бессарабия в составе Российской империи (1812-1917),* серия Historia Rossica / Окрайны Российской империи. М.: Новое литературное обозрение, 2012, с. 84.

[4] V. Pîslariuc. Reconstruind istoria Basarabiei sub dominaţie ţaristă. Note pe marginea unei monografii recente. În: *Archiva Moldaviae*, Vol VII, Iaşi: 2015, p. 350.

Totuşi, în politicile sale la periferie, autorităţile imperiale s-au ghidat în primul rând de dorinţa de a facilita procesele de integrare, iar acest obiectiv a fost urmărit chiar şi într-o manieră care să permită inserţii de autonomie locală. Edificarea acestor autonomii, chiar dacă unele dintre ele s-au dovedit a fi relative şi efemere, implica într-un mod esenţial crearea unui mediu propice de interacţiune cu elita locală[5]. Angajarea într-o asemenea interacţiune putea genera finalităţi scontate doar prin recunoaşterea şi sprijinirea poziţiilor privilegiate ale elitei locale în cadrul structurilor imperiale. Se urmărea ca această interacţiune să transceadă într-o coeziune, având ca scop stabilirea unui front comun în implementarea politicilor imperiale în Basarabia. Asocierea elitei locale era determinantă şi în problematica securităţii militare şi stabilităţii sociale şi politice, care putea fi asigurată doar prin loialitatea supuşilor non-ruşi. De aici se puteau extrage beneficii care rezultau în exploatarea resurselor, în special a celor umane[6], dar şi a celor naturale, desigur odată cu dezvoltarea infrastructurii necesare.

În linii generale, politica autorităţilor imperiale ruse nu a fost axată pe uniformizare, ci mai degrabă pe adaptarea la particularităţile fiecărei regiuni, atâta timp cât se asigurau interesele imperiului iar administrarea directă se dovedea a fi mai curând o povară. Într-adevăr, pentru o perioadă îndelungată de timp, nu a existat un sistem administrativ-teritorial unificat, ci unul cu regiuni care dispuneau atât de instituţii cât şi de unităţi administrativ-teritoriale specifice. Această diversitate se datorează multor factori, inclusiv viziunii pragmatice în gestionarea resurselor umane şi financiare, precum şi lipsei de omogenitate la nivel demografic, etnic sau teritorial[7].

Prin urmare, integrarea noilor teritorii în Imperiul Rus s-a realizat diferit în funcţie de regiune dar şi de scopurile politicii centrale, uneori limitându-se doar la asimilarea sau chiar asocierea elitelor fără a atinge populaţia de rând, care şi-a păstrat identitatea etnică, tribală sau religioasă. În timp ce unele elite, precum cele tătare sau ucrainene, s-au dizolvat aproape integral în nobilimea rusă, altele, cum ar fi baronii germani din zona baltică sau aristocraţii suedezi din Finlanda, şi-au păstrat privilegiile şi identitatea proprie[8]. Există mai multe motive care ar explica aceste procese pornind de la tradiţiile culturale, nivelul de dezvoltare economică şi politică ale acestor grupuri, precum şi istoricul şi intensitatea relaţiilor cu ruşii de până la momentul anexării[9].

---

[5] S. Boţolin. Sistemul imperial de privilegii nobiliare în Basarabia primei treimi a secolului al XIX-lea. În: *Latinitate, Romanitate, Românitate*. Ediţia a VI-a. 3-5 noiembrie 2022, coord. Liliana Rotaru, Sorin Domiţian Şipoş. Chişinău: Lexon-Prim; Oradea: Ratio et Revelatio, 2022, p.152.

[6] А. Каппелер. *Россия – многонациональная империя*. Москва: Прогресс-Традиция, 2000, с. 82.

[7] Sergiu Boţolin. Transformarea elitei basarabene în subiect imperial. În: *Latinitate, Romanitate, Românitate*. Ediţia a V-a, coord. Liliana Rotaru. Chişinău: CEP USM, 2022, p.321.

[8] Р. Суни. *Империя как она есть*: *имперская Россия*, *„Национальное" самосознание и теории империи*. **Î**n: *Ab Imperio*, №.1-2, 2001, с. 44.

[9] S. Boţolin. Sistemul imperial de privilegii nobiliare în Basarabia primei treimi a secolului al XIX-lea. În: *Latinitate, Romanitate, Românitate*. Ediţia a VI-a. 3-5 noiembrie 2022, coord. Liliana Rotaru, Sorin Domiţian Şipoş. Chişinău: Lexon-Prim; Oradea: Ratio et Revelatio, 2022, p.153.

În studiul nostru, pornim de la premisa că deciziile luate de autorităţile centrale în problematica raportului său cu elita basarabeană au fost influenţate atât de factorul de reglementare, care definea un cadru specific pentru administrarea teritoriului vizat, cât şi de factorul circumstanţial, care ţinea de sensibilitatea faţă de evenimentele internaţionale dar şi de reacţia locală. Astfel, cu toate că procesul de cooptare a elitei basarabene era validat şi susţinut de reglementările oficiale, modalitatea şi extinderea acelor stimulente şi privilegii depindeau în mare măsură de circumstanţele specifice şi de aprecierea, uneori personală, a reprezentanţilor autorităţilor imperiale. Și acest fapt devine cu atât mai relevant, având în vedere că prezentul studiu se referă la perioada 1812-1828, marcată de profunde schimbări, inclusiv de paradigmă a politicii centrale[10]. Cel puţin pentru acest interval de timp, Basarabia nu era văzută ca un obiect al unor conceptualizări profunde din partea autorităţilor centrale, ci mai degrabă ca un subiect încă neclar definit, resimţind pe deplin impactul acestor schimbări. Sensibilitatea sporită a Basarabiei la fluctuaţiile politicii centrale se datora şi stadiului incipient de organizare instituţională şi lipsei unei viziuni unitare atât din partea autorităţilor centrale asupra poziţionării Basarabiei în sistemul administrativ imperial.

O examinare atentă a cadrului administrativ al Basarabiei, adică a reglementărilor adoptate îndată după anexare şi cele din 1818, relevă tendinţa de integrare a acestui teritoriu într-un context mai larg al periferiilor occidentale, care prefigura un regim autonom cu acordarea unui rol semnificativ în procesul decizional pentru elita locală şi, în acelaşi timp, promitea conservarea caracteristicilor socio-culturale specifice locului. Astfel, se prezuma alinierea, cel puţin formală, a măsurilor adoptate în Basarabia la cele susţinute în Regatul Poloniei sau în Marele Ducat al Finlandei.

Însă, contrar acestei aparenţe, reprezentanţii autorităţilor imperiale, adică acei guvernatori şi rezidenţi, asistaţi de cancelariile lor, au adoptat adesea măsuri care contraveneau reglementărilor existente, susţinându-şi acţiunile cu argumente vagi, începând cu caracterul tranzitoriu şi chiar înapoierea, cel puţin din perspectivă politică, a acestui teritoriu, alături de pretinse semnale venite de la Centru. Aceste măsuri, care încălcau reglementările şi contraveneau spiritului promisiunilor făcute de Împărat, şi care nu au permis edificarea unei autonomii locale efective au fost favorizate şi de contextul în care Centrul era mai preocupat de interesele politicii externe, lăsând chestiunea basarabeană în mâinile şi la discreţia reprezentanţilor locali. Cu alte cuvinte, politica promovată de reprezentanţii autorităţilor centrale la periferie, în

[10] S. Boţolin. Conducerea regională a Basarabiei. Viziuni teoretice şi aplicaţii practice ale Centrului în primul sfert al secolului al XIX-lea. În: *Crisia*. vol. L, Supliment nr. 1, 2020, Volumul sesiunii ştiinţifice a doctoranzilor în istorie, ediţia a XIV-a, 14-15 octombrie 2019, coord. Sorin Şipoş, Gabriel Moisa, Alina - Carmen Brihan, Beáta Ménesi. Oradea: 2020, p. 59.

special atunci când politicile de uniformizare erau folosite pentru a contracara rezistenţa elitei locale, putea avea un impact negativ asupra prestigiului Imperiului Rus, mai ales dacă se dorea cu adevărat să se exploateze imaginea Basarabiei drept o „vitrină" a imperiului.

Într-adevăr, depăşirea acestui climat de ambiguitate în relaţiile dintre Centru şi Periferie, mai ales pentru conducătorii locali ai Basarabiei, era cel mai simplu abordată prin adoptarea măsurilor de uniformizare. Top of Form-Prin apel la standardizare, reprezentanţii centrului îşi exprimau clar intenţia de a-şi facilita activitatea lor şi, în acelaşi timp, de a contracara intervenţiile percepute ca abuzive din partea elitei locale. Şi anume aici, este foarte important să analizăm reacţia elitei locale, deoarece aceste măsuri de uniformizare nu doar că au constituit o replică la dialogul tensionat, ci pot fi analizate drept o testare a modului în care elitele locale vor răspunde la schimbări, în ideea în care vor opune rezistenţă sau se vor adapta la noile direcţii administrative.

Totuşi, menţionăm că în situaţiile în care interesele elitei basarabene erau puse în pericol, aceasta era pregătită să acţioneze hotărât, apărându-le cu devotament şi determinare, alternând între implicare şi sabotare. În acest context de apărare a intereselor, care nu trebuie neapărat văzut într-un sens meschin, deoarece acestea se intersectau în mai multe aspecte cu cele ale întregii populaţii, s-a conturat o solidarizare care a transcendat într-o identitate de grup distinctă a elitei basarabene. În cazul unei acceptări fără de obiecţii a politicii de uniformizare, sporea riscul unei absorbţii a elitei locale în masa nobilimii imperiale şi compromiterea oricărei tentative de autonomie locală. Totuşi, în eventualitatea unei asemenea situaţii, presupunem că nu s-ar fi ajuns la finalitatea în care nobilul basarabean să obţină un statut real echivalent cu cel al nobilului rus, deşi constatăm şi asemenea situaţii. Ceea ce se explică şi prin faptul că nobilul basarabean provenea dintr-un spaţiu considerat civilizaţional înapoiat, în modul descris mai sus.

În acelaşi timp, conducerea regională nu ar trebui percepută ca o simplă extensie a Centrului, ci şi ca un actor cu un grad relativ de autonomie, mai ales în contextul distanţei geografice. Atitudinea, uneori mai flexibilă, alteori mai restrictivă, a conducerii regionale faţă de regimul privilegiat din Basarabia era influenţată nu doar de schimbările de direcţie în politica centrală cât mai ales de rezultatele dialogului cu elita locală. Caracterul tranzitoriu al structurii instituţionale din Basarabia, care implica o interacţiune continuă între tendinţele de centralizare şi cele de descentralizare, precum şi principiile de autonomie teritorială şi omogenizare, fiind influenţat direct şi de profilul diferit al funcţionarilor de prim rang din Basarabia[11].

[11] *Ibidem*, pp.53-54.

Înainte de a apărea aceste prime tensiuni, Centrul era preocupat să formalizeze cât mai rapid dialogul său cu Periferia, adică să atragă elita locală într-un exerciţiu comun de administrare a acestui nou teritoriu. În vederea implementării eficace a măsurilor de cooptare, se impunea adoptarea unor strategii meticuloase. Primul pas esenţial consta în identificarea individualităţilor cu un potenţial semnificativ de influenţă sau notorietate în teritoriul vizat, care trebuia să constituie nucleul viitoarei colectivităţi, numite nobilimea basarabeană. Acestea trebuiau să îndeplinească cel puţin două cerinţe cruciale ale Centrului. În primul rând, trebuiau să confere legimitate acţiunilor Centrului, aşa că preferinţele evidente erau pentru acei care puteau pretinde origini cât mai nobile, cum ar fi deţinerea unui rang sau funcţie semnificativă în administraţia Principatelor. Acest aspect era de o importanţă vitală, deoarece această legitimizare a intervenţiei ruse, sugera că acţiunile lor se desfăşurau în deplină conformitate cu voinţa şi acordul populaţiilor locale, exprimat prin reprezentanţii săi de vază. Sugestiv ar fi exemplul lui Ioan Başotă, care deţinând funcţia de ispravnic şi rangul boieresc de spătar în Principatul Moldovei, a obţinut sub adminstraţie rusă funcţii importante, inclusiv postul de procuror regional în Basarabia, fiind avansat în 1825 de la rangul de consilier de colegiu, obţinut în 1820, la cel de consilier de stat[12].

A doua cerinţă se referea la o abordare pragmatică, Centrul nefiind dispus să încredinţeze interesele sale în Basarabia, unor persoane care nu fuseseră testaţi anterior. Prin urmare, cei care colaboraseră cu autorităţile ruse în perioada premergătoare anului 1812 şi reuşiseră să demonstreze că erau susţinători de încredere, aveau un avantaj evident în această privinţă. În cazul Basarabiei, deşi formal, exprimarea loialităţii faţă de Împărat s-a realizat în cadrul primelor vizite oficiale ale deputaţilor nobilimii basarabene la Sankt-Petersburg[13], totuşi o parte din boierii moldoveni şi-au demonstrat *de-facto* devotamentul faţă de Imperiul Rus încă din perioada 1806-1812 şi chiar mai devreme, fiind ulterior recompensaţi pe măsură[14], şi aici ne referim la descendenţi ai unor dinastii boiereşti importante, precum Sturdza, Balş şi Catargi[15]. Scarlat Sturdza reuşind chiar să ajungă la rangul de Curte de clasa a 4-a, Kammerherr[16], care ierarhic era similară cu cea de Consilier de stat titular. Alţii, precum Ioan Balş sau Iordache Rosseti-Rosnovanu şi-au confirmat loialitatea

[12] Gh. Bezviconi. *Boierimea Moldovei dintre Prut şi Nistru (Actele Comisiei pentru cercetarea documentelor nobilimii din Basarabia la 1821)*. Bucureşti: Fundaţia Regele Carol, 1940, p. 182.
[13] S. Boţolin. Vizitele de exprimare a loialităţii faţă de tron ca strategie de integrare a nobilimii locale. Cazul Basarabiei în primul sfert al secolului al XIX-lea. În: *Acta Terrae Fogarasiensis*, Vol.VIII, 2019, pp. 141-146.
[14] A. Agachi. *Ţara Moldovei şi Ţara Românească sub ocupaţia militară rusă (1806-1812)*. Chişinău: Pontos, 2008, p. 64.
[15] А. Кушко, В. Таки. Бессарабия в составе Российской империи (1812-1917), *серия Historia Rossica. Окрайны Российской империи*. М.: Новое литературное обозрение, 2012, с. 154.
[16] *Ibidem*, p. 166.

faţă de guvernul rus în perioada 1806-1812 a ocupaţiei militare a Principatelor, încredinţându-le funcţii importante cum ar fi cea de logofăt sau vistiernic, fiind membri activi ai Divanului. Ioan Balş fiind chiar lăsat locţiitor al senatorului Kuşnikov la Iaşi, în absenţa acestuia. Dar şi în cazul lui Ioan Başotă, amintit mai devreme, accederea într-un rang atât de important s-ar datora nu doar originilor şi experienţei sale dar poate mai mult anumitor servicii prestate în folosul autorităţilor ruse, începând cu războiul din 1789-1791[17].

Pentru a atrage şi a câştiga loialitatea acestor viitori lideri locali, se recurgea la acordarea de stimulente şi privilegii de o semnificaţie notabilă, care, la rândul lor, trebuiau să satisfacă anumite aşteptări ale elitei locale. În ceea ce priveşte aşteptările de natură materială, acestea includeau accesul la resurse, inclusiv la proprietăţi funciare, protecţia intereselor, mai ales a celor economice, privilegii fiscale, şi asocierea în actul de guvernare prin încadrarea în structurile de putere, dar şi recunoaşterea dreptului de decizie.

În privinţa aşteptărilor de natură economică ale elitei basarabene în contextul interacţiunilor cu autorităţile ruse, se poate observa că existau multiple motivaţii care îi împingeau pe unii dintre aceştia să intre în contact cu puterea rusă. Unul dintre factorii determinanţi îl constituiau oportunităţile de afaceri pe care colaborarea cu autorităţile ruse le putea aduce. Aceste oportunităţi erau adesea legate de furnizarea de mărfuri şi servicii, afaceri testate şi dezvoltat în perioadele de ocupaţie militară. Faptul că basarabenii erau atraşi de aceste oportunităţi economice se explică prin posibilitatea de a obţine profituri substanţiale dar şi de necesităţile autorităţile ruse în contextul administrării teritoriului ocupat.

Cu toate acestea, realitatea economică nu corespundea întotdeauna cu aşteptările. Chiar dacă, pe termen scurt, afacerile cu autorităţile ruse păreau extrem de profitabile, se confruntau şi cu provocări semnificative pe termen lung. În contextul operaţiunilor militare, unii boieri, atraşi de oportunitatea de a obţine profituri considerabile, erau de acord să furnizeze provizii fără a primi plată imediată. Aceste investiţii nu aveau doar un impact financiar, ci şi unul politic, deoarece prin astfel de operaţiuni, boierii îşi doreau să transmită un mesaj autorităţilor ruse că pot conta pe sprijinul lor şi după încheierea războiului. Cu toate acestea, aceste investiţii implicau şi riscuri majore. Recuperarea sumelor investite depindea nu doar de finalizarea războiului, ci şi de relaţia ulterioară cu autorităţile ruse. Unii boieri se confruntau cu necesitatea de a-şi recupera investiţiile financiare făcute în campaniile de aprovizionare a armatei ruse pe parcursul mai multor decenii[18].

---

[17] В. Морозан. *Бессарабия и ее дворянство в XIX– начале XX в.*: в 2 т. Т.2. СПб.: Дмитрий Буланин, 2018, с. 46.

[18] S. Boţolin. Sistemul imperial de privilegii nobiliare în Basarabia primei treimi a secolului al XIX-lea. În: *Latinitate, Romanitate, Românitate.* Ediţia a VI-a. 3-5 noiembrie 2022, coord. Liliana Rotaru, Sorin Domiţian Şipoş. Chişinău: Lexon-Prim; Oradea: Ratio et Revelatio, 2022, pp. 160-161.

Printre aşteptările de natură materială, beneficii semnificative promitea redistribuirea domeniilor funciare, inclusiv şi a celor din sudul Basarabiei, dar şi recuperarea domeniilor din raialele desfiinţate. Ca rezultat, aproape jumătate din moşiile ţinutului Hotin au trecut în stăpânirea familiilor de boieri moldoveni Sturza, Cantacuzino, Rosetti, Ghica şi alţii[19]. După terminarea războiului ruso-turc şi anexarea Basarabiei, şi cealaltă jumătate a moşiilor din ţinutul Hotin a fost restituită foştilor stăpâni, astfel încât, cu excepţia a două sau trei moşii ale statului şi ale oraşului Hotin, întreg ţinutul a revenit vechilor proprietari[20].

În ceea ce priveşte asocierea elitei locale în structurile administrative, acest proces nu numai că facilita integrarea Basarabiei, dar rezolva şi câteva probleme esenţiale pentru autorităţile ruse, precum deficitul de cadre şi costurile financiare asociate administrării noii provincii[21]. În general predomină viziuni precum că în Imperiul Rus, aparatul birocratic era unul foarte numeros, şi care parazita pe seama restului populaţiei. Astfel de viziuni, considerate adesea drept axiomatice, reprezintă o percepţie stereotipică a problemei, valabilă practic în toate statele europene în epoca modernă, atunci când birocraţia profesională formează o corporaţie, relativ unitară. Însă realitatea era alta, Imperiul Rus, mai curând suferea de un deficit al funcţionarilor calificaţi[22], deşi numărul acestora creştea treptat pe parcursul secolului al XIX-lea[23]. Totuşi raportul dintre numărul de funcţionari şi populaţie era mult sub cel din statele dezvoltate ale Europei[24]. Dar şi aceste rezultate necesită a fi analizate în contextul unei distribuţii neuniforme a funcţionarilor între diferite regiuni ale imperiului. Evident, concentraţia maximă era în capitală, urmată de Moscova, iar aceste disproporţii făceau ca aparatul central să dispună de insuficiente pîrghii pentru a controla situaţia în provincii[25].

---

[19] А. Накко. Очерк гражданского управления в Бессарабии, Молдавии и Валахии во время русско-турецкой войны 1806-1812 г., În: Записки императорского Одесского Общества Истории и Древностей, vol. XI, 1879, с. 290.

[20] *Ibidem*, pp. 290-291.

[21] А. Куприянов. Выборные практики дворянства Московской губернии в конце XVIII- начале XIX века. В: Дворянство, власть и общество в провинциальной России XVIII века. Москва: Новое литературное обозрение, 2012, с. 258.

[22] К. Соловьев. *Хозяин земли русской? Самодержавие и бюрократия в эпоху модерна*. Москва: Новое литературное обозрение, 2017, с. 65.

[23] În 1763 erau 5614 funcţionari iar în 1847 – 96 500. Unele surse oferă cifre mai mari, însă acestea cel mai des includ toţi bugetarii. Deşi aparatul birocratic a cunoscut o creştere considerabilă, totuşi către mijlocul de secol XIX, acesta constituia circa 100 000 de funcţionari, în timp ce în Franţa erau aproximativ 500 000, şi aceasta în condiţiile în care populaţia Imperiul Rus era mai mare decât cea a Franţei. Detalii a se vedea: П. Зайончковский. *Правительственный аппарат самодержаной Россий в XIX в*. Москва: Мысль, 1978, сс. 68-70.

[24] Conform cercetătorilor lui B. Mironov şi S. Velicenko către 1847 la 1000 de supuşi ruşi reveneau 1,43 funcţionari iar către 1897 - 1,3. Deci ritmul de creştere a populaţiei era mai mare decât cel de extindere a aparatului birocratic. Detalii a se vedea: К. Соловьев. Указ. соч., *с.* 66.

[25] К. Соловьев. Указ. соч., с. 68.

În ceea ce priveşte a doua problemă majoră, respectiv cea legată de bugetul alocat întreţinerii aparatului de stat în prima jumătate a secolului al XIX-lea, cheltuielile erau surprinzător de reduse. Iar tendinţele de creştere, semnalate ulterior, erau determinate în principal de extinderea numărului de funcţionari[26]. Fondurile deficitare se răsfrângeau în mod direct asupra salariilor, stimulând astfel corupţia, sau antrenând funcţionarii în diverse activităţi comerciale. În mod frecvent funcţionarii, în special cei de rang înalt cumulau funcţiile de stat cu cele de asociaţi în societăţi comerciale sau industriale. În calitate de „aport" la fondul de constituire al acestor societăţi, funcţionarii veneau cu potenţialul său de influenţă şi a resurselor administrative. Abia către 1884 a fost interzisă cumularea funcţiei publice cu activităţile comerciale, însă aceste restricţii se referau doar la funcţionarii primelor trei clase[27].

Posturile administrative acordate elitei în vederea asigurării unei guvernări reprezentative erau ocupate prin intermediul alegerilor organizate de societăţile nobiliare locale. Scrutinele erau adesea influenţate de reprezentanţii puterii centrale, care aveau un rol de patronaj, vorbind eufemistic, în acest proces. În ciuda unor mecanisme electorale care încercau să aducă ordine în aceste scrutine, primele alegeri din Basarabia s-au dovedit a fi un teren al disputelor aprinse între clanuri, oferind un prilej în plus pentru „observatorii" ruşi, de a judeca moravurile elitei basarabene. Totodată, se constată şi o reticenţă din partea numeroşilor nobili locali în a candida la funcţii elective, generată în mare măsură de lipsa consecvenţei în atitudinea reprezentanţilor centrului, fapt care treptat a erodat încrederea în capacitatea Centrului de a asigura o reprezentare adecvată a nobilimii basarabene. Potrivit viceguvernatorului F.F. Vighel, în Basarabia, dacă excludem bătrânii şi copiii din rândul nobililor, pe cei implicaţi în procesele judiciare şi pe cei care, din cauza lenei sau stării precare de sănătate, nu sunt interesaţi să ocupe funcţii, atunci numărul celor care au dreptul să participe la alegeri şi să ocupe funcţii este foarte restrâns[28]. Un factor demotivant pentru a intra şi rămâne în serviciul public erau restanţele la plata salariilor[29], care în anumite perioade deveneau o constantă, mai ales dacă ne referim la provincii, ceea ce alimenta corupţia şi abuzurile din partea funcţionarilor, inclusiv a celor aleşi. Este posibil ca

[26] Spre exemplu bugetul anual al ministerului justiţiei era de două ori mai mic decât în Franţa, de trei ori mai mic decât în Prusia şi de patru ori decât cel din Austria. Situaţia era similară şi în cazul altor ministere. Totuşi este o comparaţie extrem de superficială, pentru că nu dispunem de o descifrare pe capitole de cheltuieli.

[27] К. Соловьев. Указ. соч., с. 75.

[28] Ф. Вигель. Указ. соч., с. 14.

[29] S. Boţolin. *În slujba imperiului. Elita locală în cadrul administraţiei regionale din Basarabia (1812-1828*). În: În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan : In honorem profesor Valentin Tomuleţ. Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Ştiinţifică (Institut) „Andrei Lupan"; editor: Constantin Manolache; coordonator: Liliana Rotaru; responsabil de ediţie: Cristina Gherasim. Chişinău: Biblioteca Ştiinţifică (Institut) „Andrei Lupan", 2022, p. 327.

problema salariilor să nu fi îngrijorat autorităţile, deoarece se cunoştea şi accepta tacit practica obţinerii de venituri ilicite în temeiul funcţiei exercitate.

În plus, se constata şi o lipsă de diferenţiere clară între funcţionarii aleşi şi cei numiţi direct de către autorităţile centrale, ambii fiind supuşi aceloraşi rigori şi proceduri administrative. Prin urmare, aportul elitei basarabene reprezenta nimic altceva decât sursă pentru suplinirea aparatului birocratic. Pentru elita locală, implicarea în administraţie poate fi percepută ca o arenă unică în care să lupte pentru promovarea intereselor corporatiste şi, uneori, a celor intrinseci întregii societăţi basarabene. Însă, în loc să se promoveze un traseu real spre o guvernare reprezentativă, abordarea Centrului a dus la o diluare a elitei locale în aparatul de stat rusesc şi la o marginalizare treptată a rolului şi influenţei nobilimii basarabene în procesul decizional.

Recompensarea celor care manifestau un devotament fervent şi care erau deosebit de utili autorităţilor centrale în regiunea respectivă implica o avansare rapidă în carieră şi în ierarhia socială, care depăşea adesea limitele legale stabilite. În cazul Basarabiei, procedura de promovare în cadrul aparatului birocratic nu era mereu aplicată strict, permiţând excepţii de la reguli pentru cei care demonstrau consecvenţă în apărarea intereselor politicii imperiale şi, nu în ultimul rând, loialitate faţă de autorităţi. Mai mulţi reprezentanţi ai boierimii îşi încep serviciul de pe trepte relativ joase ale Tabelului, ajungând să avanseze rapid în ierarhia birocratică, existând cazuri de atingere a clasei superioare într-un timp mai redus, avându-se în vedere că normele generale, prevedeau o perioadă de 3-4 ani pentru promovare spre un nou rang. Transferul prematur într-o clasă superioară reprezenta o excepţie de la regulă, şi se acorda prin decizia personală a Împăratului, având temei anumite merite deosebite aduse statului rus. Cu toate acestea, există şi cazuri în care ascensiunea rapidă în ierarhie încetinea brusc odată cu atingerea rangului de clasa a 9-a, ultima înaintea obţinerii demnităţii de nobil ereditar. Acest lucru sugerează că autorităţile nu se grăbeau să extindă comunitatea nobiliară de viţă în Imperiul Rus, până la confirmarea originii nobiliare a pretendentului[30].

Un exemplu în acest sens, îl reprezintă cariera lui Teodor Krupenschi, care deţinea rangul boieresc de al doilea logofăt la Divanul din Iaşi, obţinut în timpul ocupaţiei ruse[31], fiind recrutat în serviciu de către senatorul Serghei Kuşnicov[32]. După semnarea tratatului de pace de la Bucureşti, Teodor Krupenschi a trecut în serviciul de stat rus şi, după numirea sa în calitate de ispravnic al ţinutului Orhei, a fost distins cu rangul de clasa a 9-a: consilier

[30] *Ibidem*, pp. 328-329.
[31] Gh. Bezviconi. *Boierimea Moldovei dintre Prut şi Nistru (Actele Comisiei pentru cercetarea documentelor nobilimii din Basarabia la 1821)*. Bucureşti: Fundaţia Regele Carol, 1940, p. 254.
[32] În perioada ocupaţiei ruseşti a principatelor, senatorul Serghei Kuşnicov a îndeplinit funcţia de preşedinte al Divanurilor Moldovei şi Munteniei.

titular[33]. După 1820, a fost transferat în aparatul locţiitorului plenipotenţiar al Basarabiei, Alexei Bahmetev[34]. Mai târziu, acesta a propus delegarea lui Teodor Krupenschi la Viena, în calitate de funcţionar al Colegiului afacerilor străine[35], în timpul aflării Împăratului Alexandru I în capitala Imperiului Austriac[36]. Cu toate acestea, în ciuda unei activităţi prodigioase în anii care au urmat[37] dar şi a distincţiilor obţinute[38], Teodor Krupenschi aşa şi nu s-a învrednicit de următorul rang, ce i-ar fi garantat nobleţea ereditară în temeiul meritelor personale.

În contrast, se prezintă situaţia lui Matei Krupenschi, fratele lui Teodor, care, la începutul războiului în 1806, avea 31 de ani şi deţinea acelaşi rang boieresc de al doilea logofăt în Divanul din Iaşi, asemenea fratelui său. Cu toate acestea, datorită sprijinului acordat de către Iancu Balş şi Iordache Rosetti-Rosnovanu, doi apropiaţi ai senatorului Kuşnicov, Matei Krupenschi a devenit o personalitate proeminentă în administraţia de ocupaţie rusească. După anul 1812, Matei Krupenschi a preluat moşiile mamei sale din ţinutul Hotin şi s-a stabilit la Chişinău, obţinând titlul de consilier de Curte, ceea ce i-a conferit demnitatea de nobil ereditar. Un an mai târziu, în 1813, el a fost avansat la rangul de clasa a 6-a: consilier de colegiu[39]. În perioada 1812-1813, el a fost responsabil de vistieria regională, iar după numirea lui Alexei Bahmetev în calitate de locţiitor plenipotenţiar al Basarabiei, Matei Krupenschi, deja confirmat în rang de consilier de colegiu, a fost numit vice-guvernator.

Într-o măsură deloc de neglijat, elita locală era atrasă şi de componenta simbolică prezumată de asocierea cu Imperiul Rus. Prin integrarea într-un cadru ideatic comun şi promovarea valorilor şi ideologiilor imperiale, se dorea consolidarea legăturilor acestora cu sistemul de dominaţie, având ca rezultat reducerea opoziţiei şi a rezistenţei la nivel local[40], astfel ca, orice comportament deviant în raport cu doctrina oficială să fie perceput ca inacceptabil de însăşi comunitatea locală. Unii în ardoarea de a deveni ruşi îşi

---

[33] Владимир Морозан. *Бессарабия и ее дворянство в XIX– начале XX в.*: в 2 т. Т.2. СПб.: Дмитрий Буланин, 2018, с. 216.

[34] *Ibidem.*

[35] Gheorghe Bezviconi. *Boierimea Moldovei dintre Prut şi Nistru (Actele Comisiei pentru cercetarea documentelor nobilimii din Basarabia la 1821)*. Bucureşti: Fundaţia Regele Carol, 1940, p. 258.

[36] Владимир Морозан, *Указ. соч., с.* 216.

[37] *Ibidem*, p. 217.

[38] Eforturile sale de aprovizonare a trupelor ruse în timpul războiului, precum şi activităţile de eradicare a ciumei au fost apreciate de autorităţi, acesta fiind distins cu Ordinele cavalereşti, Sf. Ana, clasa a III-a şi Sf. Vladimir, clasa a IV-a. Detalii a se vedea: Gh. Bezviconi. *Boierimea Moldovei dintre Prut şi Nistru (Actele Comisiei pentru cercetarea documentelor nobilimii din Basarabia la 1821)*. Bucureşti: Fundaţia Regele Carol, 1940, pp. 256-257.

[39] Gheorghe Bezviconi. *Profiluri Basarabene* (în 2 vol.). V1. Chişinău: Ştiinţa, 2017, pp. 207-208.

[40] S. Boţolin. Sistemul imperial de privilegii nobiliare în Basarabia primei treimi a secolului al XIX-lea. În: *Latinitate, Romanitate, Românitate.* Ediţia a VI-a. 3-5 noiembrie 2022, coord. Liliana Rotaru, Sorin Domiţian Şipoş. Chişinău: Lexon-Prim; Oradea: Ratio et Revelatio, 2022, p.153.

abandonau identitatea etnică şi socială, alţii asimilau cultura rusă fără o atare schimbare şi, în sfârşit, exista o a treia categorie care opta pentru o asimilare pur instrumentală a limbii şi a culturii ruse pentru a-şi spori şansele în lupta pentru anumite obiective[41].

În acelaşi timp, şi ierarhizarea stabilită de tabelul rangurilor era utilizată cu o grijă strategică pentru a influenţa elitele locale. Rangul, valoarea simbolică a căruia s-a consolidat în timp, a devenit un atribut esenţial care recunoştea un statut social aparte. În general, motivul predominant pentru care mulţi alegeau să intre în serviciul de stat era acela de a obţine un rang nobiliar, cu atât mai mult având în vedere complexitatea procesului de confirmare a nobilimii în Basarabia. Astfel, unii funcţionari, ajungând la un anumit rang care le oferea posibilitatea de a obţine un statut nobiliar fie pe viaţă, fie ereditar, decideau să părăsească serviciul de stat[42].

Rangul nicidecum nu trebuie confundat cu funcţia, acesta reprezentânt formal treapta ocupată de funcţionar pe scara birocratică, dar real pe cea socială, cu efecte profunde şi de durată asupra mentalităţii şi stilului de viaţă. Erau frecvente situaţiile în care subalternii erau posesori ai unor ranguri superioare celor deţinute de şefii lor[43]. Mai mult, nobilimea rusă a negociat cu statul privilegiul ca rangul să rămână o proprietate personală, inclusiv în condiţiile în care nobilul îşi pierdea slujba, fiind lipsit de acesta doar printr-o decizie a instanţei de judecată[44].

Periodic, în cercurile guvernamentale se ridica problema anulării sistemului de ranguri, fiind privit ca ceva anacronic, specific secolului al XVIII-lea. Însă corporaţia birocratică, se opunea, în marea ei majoritate, acestor iniţiative[45], şi aceasta se datora faptului că, contrar intenţiilor lui Petru I, rangul s-a desprins treptat de funcţia reală a deţinătorului, transformându-se într-o ficţiune birocratică[46]. Rangul nu mai spunea nimic despre calităţile şi competenţele individului, ci doar despre locul său într-o ierarhie, care aducea cu sine anumite beneficii materiale dar, mai ales beneficii de ordin simbolic. Astfel, obţinerea unui rang era adesea unicul stimulent în toată maşinăria birocratică impregnată de formalism[47]. Şi cotidianul individului era dictat de

[41] А. *Миллер*. Русификации: классифицировать и понять. **În**: *Ab Imperio*, №. 2, 2002, *cc*. 138-139.
[42] Gh. Bezviconi. *Profiluri Basarabene* (în 2 vol.). V1. Chişinău: Ştiinţa, 2017, p. 61.
[43] S Boţolin. *În slujba imperiului. Elita locală în cadrul administraţiei regionale din Basarabia (1812-1828*). În: În oglinda istoriei: de la medieval la contemporan : In honorem profesor Valentin Tomuleţ. Universitatea de Stat din Moldova, Biblioteca Ştiinţifică (Institut) „Andrei Lupan" ; editor: Constantin Manolache; coordonator: Liliana Rotaru; responsabil de ediţie: Cristina Gherasim. Chişinău: Biblioteca Ştiinţifică (Institut) „Andrei Lupan", 2022, p. 316.
[44] К. Соловьев. Указ. соч., с. 71.
[45] *Ibidem*, pp. 71-72.
[46] Ю. Лотман. *Беседы о русской культуре, Быт и традиции русского дворянства (XVIII – начало XIX века)* СПб.: Искуство,1994, с. 26.
[47] *Ibidem*, p. 33.

rangul deţinut, prin impunerea unor norme, adesea cutumiare[48], asupra modului de poziţionare în societate, a felului de a se evidenţia prin vestimentaţie, a mijlocului de transport folosit, numărului de servitori, modului în care trebuiau să i se adreseze ceilalţi, cât şi dreptul de a-i preceda pe alţii la evenimentele publice[49]. Toate aceste atribute generate de stricta ierarhizare socială au determinat o adevărată goană după ranguri, care a devenit o obsesie generală în rândul funcţionarilor din Imperiul Rus[50].

De asemenea, cei care au contribuit la administrarea regiunii şi au demonstrat loialitate faţă de autorităţile centrale erau decoraţi cu ordine ruseşti. Deşi aceasta poate părea o recompensă simbolică, în realitate avea implicaţii practice semnificative. Anumite distincţii de stat sporeau substanţial şansele de avansare în carieră sau pe scara ierarhică, accelerând procedura de obţinere a unui nou rang nobiliar. În plus, primirea unei astfel de decoraţii oferea prestigiu şi respect în rândul elitei, consolidându-şi astfel poziţia în societate. Este important de menţionat că ordinele ruseşti erau acordate în mod selectiv, doar celor care erau consideraţi demni de această onoare, ceea ce făcea ca aceste distincţii să fie cu atât mai valoroase. Astfel, ordinele ruseşti nu numai că reprezentau o formă de recunoaştere a meritelor personale, ci erau şi un instrument de consolidare a puterii şi influenţei în cadrul administraţiei regionale.

Top of FormUn aspect care trebuie subliniat este că asocierea la Imperiul Rus era privită de elita locală şi ca un proiect de viitor care ar promite perspective ample. Imperiul Rus, aflându-se într-un proces ascensional semnificativ, fiind şi unul dintre principalii artizani ai noii ordini europene, alimenta aşteptările pentru a deveni succesorul otomanilor, dacă nu în întreg spaţiul Balcanic, atunci cel puţin în Principatele Române. Aşa că, elita basarabeană putea aspira la rolul de posibili emisari ai politicii imperiale în cadrul spaţiului românesc, care reprezenta un punct strategic major în planurile de extindere ale imperiului.

Deşi recunoaşterea unui statut preferenţial pentru elita locală şi integrarea acesteia în nobilimea rusă a fost iniţial interpretată de unii drept un semn al restaurării unor privilegii tradiţionale, care fuseseră neglijate sub dominaţia suzerană otomană, maniera în care s-a derulat procesul şi modul în care elita locală a fost tratată, au relevat o atitudine denigratoare manifestată de autorităţile ruse, subliniindu-le astfel caracterul periferic în cadrul structurilor nobiliare ruse. Spre exemplu, echivalentul oferit de către autorităţile ruse pentru anumite titluri nobiliare nu a fost acceptat de majoritatea nobililor basarabeni. De exemplu, deţinătorii titlurilor de *vel logofăt* sau *vistiernic*, care

[48] К. Соловьев. Указ. соч., с. 71.
[49] A. Olteanu. *Rusia Imperială, O istorie culturală a secolului al XIX-lea*. Bucureşti: ALL, 2011, p.125.
[50] O. Figes. *Dansul Natașei: o istorie culturală a Rusiei*. Iaşi: Polirom, 2018, p. 41.

aparţineau primei trepte în ierarhia moldovenească, au fost egalaţi de către ruşi cu rangul de funcţionar de clasă a IV-a[51], ceea ce a generat nemulţumiri şi resentimente în rândul elitei locale.

Totuşi, odată ce privilegii imperiale erau acceptate de membrii elitei locale, ele nu numai că aduceau beneficii substanţiale, dar, în acelaşi timp, conduceau la o creştere semnificativă a nivelului lor de dependenţă faţă de autoritatea care le conferise. Cu alte cuvinte, menţinerea statutului preferenţial al elitei locale şi recunoaşterea poziţiilor sale se afla în totalitate sub controlul discreţionar al autorităţilor ruse. Prin transformarea treptată a elitei locale în subiect imperial, s-a obţinut de fapt o transformare a acesteia în agent al puterii centrale la periferie. Asumarea acestui rol impunea un set de obligaţii şi restricţii, care a avut drept rezultat menţinerea loialităţii şi prin disciplinare. Prin asocierea elitei locale în actul de guvernare se urmărea şi scopul de supraveghere şi control asupra comportamentului membrilor. Astfel se veghea respectarea politicii imperiale şi identificarea posibilelor semne de nemulţumire sau opoziţie. În acelaşi timp, sistemul de recompensare şi sancţionare aplicat membrilor elitei locale a generat o competiţie intensă pentru a obţine favorurile autorităţilor imperiale. Această competiţie a condus la apariţia animozităţilor între membrii acesteia, descurajând astfel solidarizarea în eforturile de a lupta pentru interesele de grup şi pentru menţinerea unui statut autonom în cadrul Imperiului Rus.

În linii generale, politica imperială rusă aplicată în regiunea Basarabia nu a reuşit să ofere elitei locale o veritabilă autonomie. Deşi a fost integrată în aparatul de stat, puterea efectivă a elitelor locale a rămas extrem de limitată, fiind în realitate supusă autorităţilor centrale. Pe lângă acest aspect, cei aleşi locali au acţionat mai mult în calitate de funcţionari guvernamentali decât în rolul de reprezentanţi ai populaţiei autohtone, fiind astfel obligaţi să pună în aplicare politicile impuse de la centru. Ca urmare, independenţa instituţiilor locale a fost redusă la un simplu eşafodaj, iar elita basarabeană a trebuit să facă faţă unor restricţii semnificative în ceea ce priveşte exercitarea autorităţii lor. Prin acordarea de avantaje materiale şi simbolice, sistemul a creat o imagine de asociere între elitele basarabene şi guvernare, dar a redus, în acelaşi timp, rolul acestora ca reprezentanţi ai comunităţii locale. În ciuda rezistenţei unor membri ai elitei, majoritatea au acceptat aceste schimbări, întrucât beneficiile oferite erau prea mari pentru a fi refuzate. Sistemul imperial de privilegii nobiliare a reprezentat un mecanism puternic al autorităţilor ruse în controlarea şi integrarea elitei locale din Basarabia în Imperiul Rus.

[51] Ф. Вигель. Указ. соч., с. 32.

Cu adevărat, elita locală se afla sub constrângeri, dar simultan, avea şi un interes clar de a deveni parte a nobilimii ruse, pentru a-şi recunoaşte un statut social şi economic aparte şi pentru a-şi proteja proprietăţile şi interesele. Concomitent, prin alăturarea la nobilimea imperială, elitei locale i se deschidea accesul la competiţia pentru resurse, furnizându-le o oportunitate de a-şi fortifica şi extinde influenţa, precum şi de a-şi îmbunătăţi poziţia în cadrul structurilor economice şi de putere[52]. Prin acordarea de beneficii financiare şi materiale, precum scutiri de impozite şi împrumuturi avantajoase, dar şi prin oferirea de avantaje sociale, cum ar fi ranguri, titluri nobiliare şi funcţii importante, autorităţile ruse au creat unul dintre cele mai eficiente instrumente pentru a câştiga devotamentul elitei locale. Această abordare a permis consolidarea controlului asupra elitei locale şi a asigurat loialitatea lor, deoarece nu mai puteau renunţa la avantajele obţinute. Este demn de menţionat că nu toţi membrii elitei locale au beneficiat pe deplin de aceste privilegii materiale, acordarea acestora fiind selectivă. Mai mult, aceste privilegii erau condiţionate de anumite responsabilităţi şi obligaţii faţă de autorităţile ruse, cum ar fi sprijinul politic şi militar, ceea ce a încurajat elitele locale să coopereze cu autorităţile ruse şi, totodată, să-şi promoveze propriile interese prin intermediul acestor avantaje[53].

În concluzie, putem afirma că în ceea ce priveşte Imperiul Rus, cooptarea elitei locale reprezenta un obiectiv pentru a legitima anexarea şi facilita procesul de integrare a teritoriului Basarabiei. Concursul elitei locale, chiar dacă a stârnit în anumite cazuri, nemulţumiri şi tensiuni, a consolidat autoritatea Rusiei într-un mod eficient, printr-o administrare cu resurse şi eforturi reduse. În acelaşi timp, asocierea în actul de guvernare locală a consolidat sprijinul şi loialitatea faţă de Centru, fapt ce a contribuit la menţinerea stabilităţii în regiune, fiind reduse semnificativ tendinţele de opoziţie şi rezistenţă faţă de dominaţia rusă. De asemenea, prin rolul jucat de elitele locale în administrarea resurselor economice ale regiunii, s-a facilitat controlul economic al Centrului asupra acestui teritoriu.

[52] S. Boţolin. *Sistemul imperial de privilegii nobiliare în Basarabia primei treimi a secolului al XIX-lea,* p.153.
[53] *Ibidem*, p.162.